

**СТАНИСЛАВ ЛЕМ
ГОСТ ОТ БЕЗДНАТА
РАЗКАЗ НА ПИРКС**

Част 0 от „Пиркс“

Превод от полски: [Неизвестен], 1967

chitanka.info

Фантастичните романи ли? Обичам ги разбира се но само лошите. По-скоро не лошите а неправдоподобните. В ракетата винаги си имам под ръка нещо такова, за да мога през свободното време да прочета по няколко страници, макар и от средата, а после да го оставя. С хубавите работата е съвсем друга — тях ги чета само на Земята. Защо? Да си призная, и аз не знам точно. Не съм се замислял за това. Хубавите книги винаги са правдиви, дори ако в тях се описват неща, които никога не са се случили и няма да се случат. Те са правдиви в друг смисъл — ако в тях се говори например за космонавтика, просто можеш да доловиш нещо от онази тишина, която е съвсем различна от земната, от онова недосегаемо спокойствие... И за каквото и да се разказва в тях, мисълта винаги е една и съща — че там човек никога няма да си бъде у дома.

На Земята всичко е някак мимолетно — дърво, стена, градина, едното може да се смени с друго, зад хоризонта се открива друг хоризонт, зад планината — долина, а там е съвсем различно. На Земята на хората не им идва на ум колко ужасно е това че звездите са неподвижни; можеш да летиш цяла година с пределна скорост и пак няма да забележиш никаква промяна. Ние летим във въздуха и ни се струва, че знаем какво е пространство.

Това не може да се изрази с думи. Помня, веднъж като се връщах от патрулен полет някъде около Арбитъра дочух далечен разговор — двама души се караха кой пръв да кацне — и случайно забелязах да се спуска още една ракета. Оня си мислеше, че е сам. Така подхвърляше своята таратайка, че тя се тресеше като епилептик. На всекиго от нас е познато това — след някой и друг ден в космоса те обзема такъв бяс да направиш нещо, все едно какво: да дадеш пълен ход, да се понесеш нанякъде, да се извиеш като вихрушка, та чак да се изплезиш... Преди си мислех, че това е някак неприлично — човек не бива да се отпуска така. Но всъщност то е само отчаяние, само желание да се изплезиш — на космоса. Защото той не е като онова дърво, което само се мярка пред очите ти, и сигурно затова е толкова трудно да свикнеш с него.

А в хубавите книги се говори именно за това. И както умиращите не обичат да четат за агонията, така и ние всички, които все пак по малко се страхуваме от звездите, не искаме да слушаме истината за тях, когато сме там. Тогавя е най-добре да се чете нещо, което отвлича вниманието, но поне на мене най-много ми допадат тъкмо тези

занимателни звездни истории, защото в тях целият космос, всичко става някак благоприлично. Това е благоприличие за възрастни, така че там има катастрофи и убийства, и всякакви други ужаси, но все пак е прилично, невинно, защото от начало до край е измислица: те се мъчат да те изплашат, а ти само се усмихваш.

Това, което ще ви разкажа, прилича на тези истории. Само че то действително се случи с мене. Впрочем, не е важно.

Това стана през годината на Спокойното Слънце. Както обикновено, по това време се извършваше генерално прочистване около Слънцето. Трябваше да се изметат и изхвърлят купищата старо желязо, което обикаляше на равнището на орбитата на Меркурий; през шестте години, докато се строеше голямата централа в неговия перихелий, там се бяха натрупали грамади от повредени ракети, защото се работеше по системата на Ле Манс и вместо трупове на ракетите да се предават за претопяване, те се използваха като скели. Ле Манс беше по-добър икономист отколкото инженер: построената по неговия метод централа наистина излезе три пъти по-евтина, отколкото при обикновения монтаж в пространството, но тя създаваше толкова главоболия, че след Меркурий никой вече не се блазнеше от подобни „икономии“. Но ето че на Ле Манс му дойде нова идея — да изпрати на Земята тази ракетна морга: защо да се върти в пространството до края на света, когато може да се претопи във високите пещи! Но за да има сметка от това, като влекачи трябваше да използвава ракети, не много по-добри от тези трупове.

По това време аз бях пилот от патрула с изчерпана норма часове за полет, което значи, че бях такъв само на книга и на първо число от месеца, когато получавах заплата. А толкова ми се искаше да летя, че бих се съгласил и на желязна печка, стига до има някаква тяга. И нищо чудно, че щом прочетох обявлението на Ле Манс, аз се явих в неговото бразилско бюро.

Не искам да кажа, че екипажите, формирани от Ле Манс, или поточно от неговите агенти, приличаха на Чуждестранния легион или на разбойническа шайка, защото такива типове изобщо не летят. Но сега хората рядко отиват в космоса, за да търсят приключения; те се решават на полет или от отчаяние, или така някак, случайно; а това е вече най-лошият материал, защото нашата служба изисква по-голяма

издръжливост от морската и за онези, на които им е все едно, няма място на ракетата.

Аз не си правя психологически етюди, а искам просто да обясня защо още след първия рейс загубих половината от екипажа си. Бях принуден да уволня техниците, понеже те се пропиха благодарение на телеграфиста, един дребен метис, който измисляше най-гениални начини, за да внася контрабандно алкохол в ракетата. Този тип си играеше с мен на криеница. Пускаше пластмасови тръбички в бидоните... Впрочем, да оставим това. Допускам, че би скрил уиски в реактора, ако би се оказало възможно.

Представям си колко биха се възмутили от подобни истории пионерите на астронавтиката. Не разбирам защо са вярвали, че самото влизане в орбита превръща човека в ангел. Може би, без сами да знаят, на тях им се е привиждало синьото, райско небе, което изчезва толкова бързо при старта. Всъщност моите претенции са глупави. Този метис, роден в Боливия, тайно търгуваше с марихуана, а пък на мене ми правеше всичко напук, защото това го забавляваше. Имал съм и по-лоши от него.

Ле Манс беше важна клечка и не се интересуваше от подробностите, а само определяше на своите агенти финансовите лимити, и не стига, че аз не успях да си комплектувам екипажа, но трябваше и да треперя за всеки киловат енергия; никакви резки маневри, уранографите след всеки рейс се проверяваха като счетоводни книги — пази боже да не би някъде да са се стопили десет долара, превърнати в неутрони. Никъде не бях учил това, което вършех тогава, — може би подобни неща са ставали преди сто години на старите черупки, които са курсирали между Глазгоу и Индия. Всъщност аз не се оплаквах, а сега, когато си спомням това, срам ме е да си призная, но ми става жално за мен.

Хубав „Бисер на нощта“ — бива си го името! Корабът лека-полека се разпадаше и цялата ни работа се състоеше в това, да търсим всевъзможни дупки в корпуса и оголени проводници. Всеки старт и кацане се извършваха против законите, и то не само на физиката: изглежда агентът на Ле Манс имаше познати в космодрума на Меркурий, защото иначе всеки контролор незабавно би запечатал всичко, от кормилото до реактора.

И така, ние излизахме на лов в перихелия, търсехме с радара ракетни отломки, след това ги влачехме и композирахме „влак“. Там ми се струваше всичко наведнъж: разпавии с техниците, изхвърляне на джин в пространството (там и досега е пълно с бутилки от Гордон драй джин) и дяволска математика: навигацията се състоеше намирането на приблизително решение на задачата за движението на много тела. Но както винаги най-много тежеше пустотата. В пространството и времето.

Затварях се в каютата и четях. Автора не помня, беше някакъв американец, а в заглавието имаше нещо за звездния прах. Не зная как започваше книгата, защото я зачетох някъде от средата; героят се намира в камерата на реактора и говори по телефона с пилота, когато се разнася вик: „Метеори зад кърмата!“ До този момент не е имало налягане и изведнъж той вижда, че огромната стена на реактора, ослепяваща с жълтите очи на приборите, се накланя към него с растяща бързина; това е, защото двигателите са се включили и ракетата се е устремила напред, а той, увиснал във въздуха, още запазва предишната скорост. За щастие, успява да се отблъсне с крак, но ускорението изтръгва слушалката от ръцете му и той увисва на телефонния шнур; когато пада, сякаш се залепва на пода, а слушалката се люлее над него и той прави нечовешки усилия, за да я хване, но, разбира се, той тежи цял тон и не може дори пръста си да помръдне; накрая някак си я улавя със зъби и издава командата, която ги спасява.

Тази сцена запомних добре, а още повече ми хареса описанието на преминаването през метеоритния рой. Облак от прах закрива, забележете, една трета от небето и само най-ярките звезди проблясват през мъглявината, но това още нищо не е, защото след малко героят вижда — на екрана разбира се — че от жълтия тайфун излиза бледа светеща ивица с черно ядро; не зная какво трябваше да означава това, но на мене от смях чак сълзи ми потекоха от очите. Как прекрасно си беше представил той всичко това! Тези облаци, тайфуна, слушалката — просто пред очите ми беше оня, дето се люлее на телефонния шнур. А това, че в каютата го чака необикновено красива жена, то се разбира от само себе си. Тя беше таен агент на някаква космическа тирания или може би се бореше против нея, вече не си спомням. Във всеки случай беше хубава, както си му е редът.

Защо се спирам толкова подробно на това четиво? Защото то ме спаси. Метеори ли? Та аз по цели седмици търсех излезли от строя ракети, които тежаха по двадесет-тридесет хиляди тона, и половината от тях не бях дори видял в радара. По-лесно беше да се види летящ куршум. Веднъж, когато бяхме в безтегловност, трябваше да хвана за яката моя метис; това сигурно е по-трудно от оня номер със слушалката, защото ние и двамата хвърчахме, но не така ефектно. Изглежда, че съм започнал да мърморя. Зная. Но самата история е такава.

Двумесечният лов свърши, влачех на буксир сто и двадесет или сто и четиридесет хиляди тона мъртъв метал и се движех в плоскостта на еклиптиката към Земята. Против правилата? То се знае. Казах вече, че нямах гориво за маневри. Бях принуден да се влача без тяга повече от два месеца.

И тъкмо тогава се случи катастрофата. Не, не метеори. Това не е роман. Заушка. Най-напред техникът на реактора, след това двамата пилоти заедно, а после и останалите; мутрите им се подуха, очите им станаха като резки, вдигнаха висока температура, за вахта и дума не можеше да става. Страшна напаст беше тоя вирус, дето го домъкна на кораба негърът Нгей, който в „Бисер на нощта“ беше готвач, стюард, иконом и още нещо си. Той също беше болен, как иначе! Дали децата в Южна Америка не прекарват заушка? Не зная. Така или иначе, корабът ми остана без екипаж.

Държаха се само телеграфистът и вторият инженер: но телеграфистът още от сутринта, от закуска беше вече пиян. А всъщност не пиян — дали главата му беше толкова здрава, или смучеше по малко, но той се движеше съвсем прилично, особено когато нямаше гравитация (а тя липсваше почти през цялото време, като не се броят малките поправки в курса), но алкохолът се беше загнездил в очите му, в мозъка му и всяко нареждане, всяка заповед трябваше точно да се контролира. Мечтаех си как ще го смажа от бой, когато се приземим: там не можех да си го позволя, пък и изобщо как да биеш пиян?

В трезво състояние той досуц приличаше на плъх, сив, вял, недомит, и имаше милия навик да псува с най-грозни думи онези, на които имаше зъб — на масата, в столовата — по морзовата азбука. Да, по морзовата азбука — седи си и си почуква с пръст по масата. На

няколко пъти едва не се стигна до бой, защото всички знаеха морза, а той, притиснат до стената, твърдеше, че имал такъв тик. От нервите било. Само си ставало. Заповядах му да държи лактите си притиснати до тялото, а той започна да сигнализира с крак или с вилица — в известен смисъл беше артист.

Единственият напълно здрав, нормален човек беше инженерът. Да, но знаете ли, оказа се, че той бил пътен инженер. Наистина. Сключили договор с него, защото се съгласил на половин заплата, и на агента това било напълно достатъчно, а аз не се сетих да проверя знанията му, когато се яви на кораба. Агентът го попитал само дали разбира от съоръжения, от машини, отговорил утвърдително, защото наистина разбирал от машини — от транспортни. Заповядах му да носи вахта. Той не отличаваше планетите от звездите. Сега вече горе-долу разбирате по какъв начин правеше бизнес Ле Манс. Наистина, и аз бих могъл да се окажа командир на подводница и ако имах възможност, сигурно бих разигравал тази роля и бих се затворил в каютата. Но не можех. Агентът не беше луд. Разчитал е ако не на моята лоялност, то на инстинкта ми за самосъхранение. Исках да се върна на Земята, но понеже тези сто хиляди тона не тежаха нищо в безвъздушното пространство, и да ги откачех, скоростта ни не би се увеличила с нито един милиметър в секунда, а аз не бях толкова злобен, за да го направя без нужда.

Общо взето такива мисли ми минаваха през ум, когато сутрин носех ту на един, ту на друг памук, мехлем, бинтове, спирт, аспирин. Единственото ми удоволствие беше тази книга за любовта в празното пространство, сред метеоритните тайфуни. Някои пасажии препрочитах по десет пъти. Там бяха събрани всички ужаси, които човек може да си представи: електронните мозъци се бунтуваха, агентите на пиратите имаха предаватели, монтирани в черепите им, красивата жена произхождаше от друга слънчева система; но за заушката не намерих нито дума. Толкоз по-добре за мене. Тя ми беше дошла до гуша. Понякога ми се струваше, че и космонавтиката също.

През свободните минути аз се мъчех да проследя къде крие запасите си телеграфистът. Не знам, може би го надценявам, но според мен той наистина умишлено ми издаваше някои свои скривалища, когато спиртът там беше на привършване — просто за да не се откажа и да не махна с ръка на неговото пиянство. Защото и до ден днешен не

знам къде е било главното му скривалище. А може би е бил така просмукан от алкохол, че е носел своя основен запас в самия себе си? Така или иначе, аз търсех, пълзях из кораба като муха по таван, плувах по кърмата и по централната палуба като на сън и се чувствавах самотен като Робинзон Крузо. Цялото братство лежеше подпухнало, инженерът стърчеше в командната кабина и учеше френски по лингвафона, беше тихо като на поразен от чума кораб и само понякога по вентилационните канали долиташе плачът или пеенето на боливийския метис. Привечер го отпускахе и той усещаше болката на съществуването.

Със звездите малко се занимавах, ако не се смята тази книжка. Някои места знаех наизуст, но за щастие, те са ми изхвъркнали от главата. Чаках да се свърши тази заушка, защото робинзоновският живот съвсем ми дотегна. Пътния инженер избягвах, макар че той по своему беше съвсем приличен човек и ми се кълнеше, че ако жената и шурейт не му били създали такива ужасни финансови затруднения, в никакъв случай не би подписал договора. Той обаче беше от онзи тип хора, които не мога да понасям — които откровеничат без всякакви ограничения и задръжки. Не зная, може би само към мене изпитваше такова изключително доверие — впрочем едва ли, защото за някои неща на хората просто езикът не им се обръща да ги кажат, а той можеше да говори за всичко така, че аз чак се свивах от неудобство. За щастие, „Бисерът на нощта“ беше голям: двадесет и осем хиляди тона стартово тегло, и имаше къде да се скрия.

Сигурно се досещате, че това е бил първият ми и последен рейс за Ле Манс. Оттогава вече не се оставях да ме измамат така, въпреки че изпадах в различни затруднения. Не бих разказвал за този, доста конфузен накрая, фрагмент от моята биография, ако той не беше свързан с другата, несъществуващата страна на космонавтиката. Нали помните, в началото ви предупредих, че историята ще бъде почти като от оная книжка.

Предупреждението за метеоритна опасност беше се получило на височина на орбитата на Венера, но телеграфистът или е спал, или просто не го е приел. Така или иначе, едва на другия ден сутринта чух тази вест в новините, предавани от космолокаторната станция на Луната. Да си призная, в първия момент това ми се стори съвсем невероятно. Драконидите отдавна отминаха, пространството беше

чисто, метеоритните роеве общо взето се движат редовно; наистина Юпитер обича всякакви шегги с пертурбациите, но този път хрумването не можеше да бъде негово — радиантът бе съвсем друг. Впрочем, предупреждението беше едва от осма степен, прахообразно, плътността на облака беше много малко; процентът на по-едрите частици беше нищожен; широчината на фронта, наистина — значителна. Когато погледнах картата, разбрах, че вече от един час, а може би и от два ние се намирахме в тоя така наречен рой. Екраните бяха празни. Не се разтревожих особено. Единствено необичайно беше само второто, обедното съобщение: дистанционните сонди бяха установили, че това е извънсистемен рой!

Това беше вторият такъв рой, откакто съществува космолокацията. Метеоритите са отломки от комети и се движат по удължени елипси, привързани от гравитацията към Слънцето като играчки на найлонови шнурове; извънсистемният рой, т.е. влизащ в нашата система от Голямата Галактика, е сензация — наистина повече за астрофизиците отколкото за пилотите. Разлика имаше, разбира се, и за нас, макар общо взето да беше малка в скоростта. Вътрешносистемните роеве не могат да имат около Земята скорост по-голяма от параболичната или елиптичната. Затова пък роят, който влиза в системата отвън, може и обикновено има хиперболична скорост. Но на практика излиза пак същото; ето защо това вълнуваше все пак метеоритолозите и астробалистиците, а не нас.

Новината, че сме навлезли в рой, не направи никакво впечатление на телеграфиста. Съобщих го по време на обедта, когато, както винаги, бях включил двигателите на малка тяга; те коригираха курса, а същевременно дори слабото притегляне ни облекчаваше живота. Не трябваше да смучем супата през сламка, нито да натъпкваме в устата си овнешкия пастет чрез натискане на тубите. Винаги съм предпочитал нормалното, човешко хранене.

Затова пък инженерът се уплаши много. Понеже говорех за роя като за летен дъждец, той реши, че аз съм се побъркал. Старателно му обясних, че, първо, роят е прахообразен и силно разреден, а възможността да се сблъскаме с отломък, който би могъл да повреди кораба, е по-малка от възможността да умреш в театъра, ударен по главата от случайно паднал полилей; и, второ, все едно нищо не може да се направи, защото „Бисерът“ не е в състояние да извърши маневра

за разминаване, и, трето, нашият курс по чиста случайност почти съвпада с траекторията на роя и опасността от сблъскване се намалява още няколко пъти.

Не ми се видя много убеден, но психотерапията беше ми дотегнала и предпочетох да съсредоточа вниманието си върху телеграфиста, т.е. да го откъсна поне за няколко часа от неговите спиртни източници, защото в края на краищата в този рой той беше по-необходим, отколкото извън него. Най-много се боях от сигнала SOS. Тук имаше доста кораби и то не само товарни, защото бяхме прекрачили орбитата на Венера, а в тази зона движението беше твърде оживено; проседях до радиостанцията, като държах телеграфиста до себе си, до шест часа палубно време, значи над четири часа в пасивно слушане, за щастие, без никакви тревожни сигнали.

Роят беше толкова рядък, че трябваше буквално с часове да се вирам, за да забележа някакви почти неуловими, микроскопични искрици, но пак не можех да гарантирам дали тези зелени привидения не са просто измама на преумореното от неподвижното фиксиране зрение. През това време на Луната и на Земята бяха успели да изчислят не само радианта, но и целия път на този хиперболичен рой, който бе получил дори име — Канопийски (от звездите на радианта). Знаеше се, че той няма да стигне до орбитата на Земята, а ще я обиколи от страни и ще напусне нашата система далеч от големите планети, и както се беше появил, ще изчезне в бездната на Галактиката, за да не се върне никога при нас.

Пътният инженер, все така неспокоен, току надничаше в радиостанцията, макар че го гонех оттам и му заповядвах да следи командния пулт. Разбира се, това беше чиста фикция: първо, ние нямахме тяга, а без тяга не може да се управлява: освен това, той не би могъл да изпълни и най-елементарната маневра, каквато впрочем никога не бих му поверил. Аз обаче исках да му създам някакво занимание, за да ме остави на мира, защото той непрекъснато питаше дали съм преминавал през метеоритни слоеве и колко пъти, дали във връзка с това съм преживял катастрофа, сериозна ли е била и какви са възможностите за спасение, в случай че попаднем... Вместо отговор аз му дадох „Основи на космологията и космодромията“ на Крафт. Инженерът взе книгата, но струва ми се, че дори не я е отворил,

защото той жадуваше да чуе лични впечатления, а не суха информация.

Напомням, че всичко това ставаше на кораб в безтегловно състояние. В такива условия движенията на хората, дори на трезвите, стават твърде гротескни — постоянно трябва да се помни за някакъв колан, за някаква закопчалка, иначе като натиснеш молива при писане, можеш да изхвърчиш до тавана, а нищо чудно и да се сдобиеш с някоя синина.

Моят телеграфист обаче си имаше своя система: носеше в джобовете си маса неща — всякакви тежести, гайки, ключове и когато изпаднеше в затруднено положение, увиснал между тавана, пода и стените, той просто бъркаше в джоба си и хвърляше първия попаднал му предмет, за да отлети плавно в противоположната посока. Този метод беше сигурен и всеки път потвърждаваше правилността на Нютоновия закон за действието и противодействието, но не е много приятен, особено за околните, защото хвърлените тежести и гайки рикошираха от стените и понякога летенето на тези твърди и опасни предмети продължаваше доста дълго. Споменавам това, за да допълня с още един нюанс колорита на нашето пътешествие.

В това време в ефира цареше усилено движение: много пътнически кораби, за всеки случай и съгласно предписанията, изменяха трасето си и създаваха доста грижи на Луната; автоматичните предаватели, които съобщаваха по морза поправките в орбитите и курсовете, изчислени в големите стационарни калкулатори, неуморно изпращаха серии от сигнали с такъв темп, че ухото не можеше да ги възприеме. Но и самата фония беше препълнена с гласове — пътниците плащаха баснословни суми, за да съобщят на разтревожените си близки, че се чувствуват отлично и не ги заплашва никаква опасност; Луна-астрофизическа предаваше текущите съобщения за зоните на съгъстяване в метеоритния рой, за резултатите от спектралния анализ на неговия състав, с една дума, програмата беше разнообразна и човек не можеше да скучае пред радиоприемника.

Моите космонавти със заушката естествено бяха се научили вече за хиперболичния рой и един през друг телефонираха в радиостанцията, докато най-последно изключих апаратите им, като

поясних, че пробойните в кораба, а още повече загубата на херметичността те лесно ще доловят по липсата на въздух.

Към единадесет часа отидох да хапна нещо в каюткомпанията; телеграфистът, като че ли само това е чакал, изчезна, сякаш се стопи, а аз бях прекалено уморен не само, за да го търся, но дори и да мисля за него. Инженерът свърши вахтата; беше се поуспокоил и пак започна да се оплаква, главно от шурей си, а когато си тръгна (прозяваше се като кит), ми каза, че навярно левият екран на радара се е повредил, защото на едно място в него светлее нещо зелено. С тези думи той си отиде, а аз привърших консервираното говеждо, когато изведнъж, с вилица, забодена в неапетитно замръзналата тлъстина, се вцепених.

Инженерът разбираше от радарни образи, колкото аз от асфалт. Този „повреден“ екран...

След миг аз летях към командната кабина. Всъщност такава е само думата, защото фактически се движех толкова бързо, колкото е възможно, когато човек получава цялото ускорение, като се хваща с ръце или се отблъсква с крака от издатините по стените или тавана. Когато най-сетне се добрах до командната кабина, заварих там истинско мъртвило — светлините на пултовете загаснали, контролните сигнали на реактора едва мъждеят като сънливи светулки и само радарните екрани непрекъснато пулсират с концентрично излъчвани кръгове; аз още от прага се загледах към левия екран.

В долния му десен квадрант светлееше неподвижна точка, точно — както я видях отблизо — петънце колкото монета, сплескано като леща, с идеално правилна форма, фосфоресциращо със зелена светлина като малка, наглед неподвижна рибка в океана на пустотата. Ако го беше видял нормален вахтен, но не сега, а преди половин час, той щеше да включи автоматичния позиционен предавател, щеше да съобщи на командира, щеше да поиска от другия кораб данни за курса; но аз нямах вахтени, половин час беше загубен, бях сам и, ей богу, правех всичко наведнъж — поисках данни за идентификация, включих позиционните сигнали и предавателя, загреях реактора, за да може всеки момент да включа двигателя (реакторът беше студен като отдавна вкочанясал мъртвец). Изтекоха няколко минути, докато успя да включа и подръчния полуавтоматичен калкулатор, и се оказа, че курсът на другия кораб почти съвпада с нашия, разликата е в няколко секунди и вероятността да се сблъскаме, която в празното

пространство и без това е безкрайно малка, практически се равняваше на нула.

Само че онзи кораб мълчеше. Преместих се на друго кресло и започнах да му сигнализирам по морза от палубния лазер. Той се намираще зад нас, на разстояние около деветстотин километра, т.е. невероятно близко, и да си призная, аз вече се виждах изправен пред Космическия трибунал (разбира се не за „предизвикване на катастрофа“, а просто за „нарушаване на осмия параграф от Кодекса на космолоцията — ОД, или опасно доближаване“). Мисля, че дори и слепец би забелязал моите светлинни сигнали.

Изобщо оня кораб беше заседнал в радара и не искаше да се отлепи от „Бисера“, а напротив, бавно се приближаваше към него, защото курсът му беше много близък до нашия. Пътищата ни бяха почти успоредни: той преминаваше вече по края на квадранта, тъй като се движеше по-бързо. На око прецених скоростта му като хиперболична; действително, две отделни измервания на десетсекундно разстояние показаха, че той изминава деветдесет километра в секунда. А ние изминавахме едва четиридесет и пет!

Корабът не отговаряше и се приближаваше: изглеждаше вече внушителен, дори прекалено внушителен. Светеща зелена леща, гледана от страни, остро вретенце... Погледнах към радарния далекомер, защото тоя кораб нещо прекалено порасна. Разстояние четиристотин километра. Примигах от изумление: на такова разстояние всеки кораб изглеждаше като запетайка. „Дявол да го вземе тоя «Бисер на нощта»! — помислих си аз. — Всичко тук е надолу с главата“. Прехвърлих образа на малкия подръчен радар с насочвана антена. Пак същото. Слисах се. „Може пък — мина ми изведнъж на ума — това да е друг «vlak на Ле Манс» като този, на който съм машинист. Ако са му накачили четиридесетина разбити ракети отзад, може да има такива размери... Но защо е вретеновиден?“

Радароскопите работеха, автоматичният далекомер чукаше и чукаше: триста километра... двеста и шестдесет... двеста...

Започнах още веднъж да изчислявам курсовете по прибора на Харелсбергер, защото това ми замириса на прекалено близко задминаване. Известно е, че откакто в морето започнали да прилагат радара, всички се почувствували в безопасност, а корабите продължавали да потъват. Пак изкарах, че онзи ще мине под носа ми

— на някакви си три десет-четиридесет километра. Проверих и двата предавателя — автоматичния, работещ на радиовълни, и лазерния. Бяха в изправност, но чуждият кораб мълчеше.

До този момент съвестта ми все още не беше чиста: нали известно време бях летял слепешката, докато инженерът ми разказваше за своя шурей и ми пожелаваше лека нощ, а аз се занимавах с говеждото, но сега изведнъж очите ми се отвориха. Обзе ме справедливо възмущение и видях действителния виновник в оня глух, мълчалив кораб, който се носеше с хиперболична скорост през сектора и дори не благоволяваше да отговори на преките настойчиви сигнали!

Включих фонията и започнах да го викам. Настоявах за какво ли не — да включи позиционните сигнали и да даде сигнална ракета, да се идентифицира, да посочи местоназначението си, арматора — всичко разбира се с условните съкращения. Той обаче си летеше спокойно, безмълвен, и нито на косъм не измени курса си, а беше вече на осемдесет километра от мен.

Засега се движеше по бакборта, но все по-явно ме настигаше: той изминаваше в секунда два пъти повече от мене. А знаех, че калкулаторът не отчита цялата ъглова поправка и при задминаването разстоянието между нас ще се окаже с няколко километра по-малко от пресметнатото: вероятно по-малко от тридесет километра, а може дори и двадесет. Трябваше да спра, защото такава доближаване е непозволено, но не можех. Влечех повече от сто хиляди тона ракетни трупове и най-напред би трябвало да откача всичките тези вехтории. Сам не бих се справил, а екипажът ми беше зает със своята заушка, така че за спиране не можеше и дума да става. В случая повече работа би ми свършила не космодромята, а философията: стоицизмът, фатализмът и евентуално, ако грешката на калкулатора е невероятно голяма, нещо от есхатологията.

Когато между нас оставаха двадесет и два километра, другият кораб явно започна да изпреварва „Бисерът“. Знаех, че сега разстоянието непрекъснато ще се увеличава, така че външно всичко беше наред. До този момент аз гледах само далекомаера, тъй като неговите показания бяха най-важни, и чак сега отново се обърнах към радароскопа.

Това не беше кораб, а летящ остров или бог знае какво. На разстояние двадесет километра той беше голям колкото двата ми пръста, и изведнъж идеално правилното вретено се превърна в диск, не, в пръстен!

Ясно, вие вече отдавна си мислите, че това е бил кораб на „извънземни същества“.

А как иначе, щом е дълъг около десет мили... Лесно е да се каже, но кой вярва в кораби на „извънземни същества“? Първото, което ми хрумна, беше да го догоня. Честна дума! Хванах лоста на главната тяга, но не го помръднах — зад кърмата си имах ракети на буксир. Беше безсмислено. Скочих от креслото и по тесния вертикален проход се промъкнах в астрономическата каюта, монтирана във вътрешната броня точно над командната кабина. Там веднага намерих това, което ми беше нужно: бинокъл и ракети. Пуснах три, една след друга, приблизително по курса на оня кораб и щом се запали първата, започнах да го търся. Беше голям като остров, но не можах да го открия веднага. Блясъкът на ракетата, която попадна в зрителното ми поле, така ме ослепи, че трябваше търпеливо да чакам, докато ми мине. Втората ракета се запали някъде встрани и нямах никаква полза от нея. Третата, обаче, се възпламени над кораба и аз го видях в нейната неподвижна, студено-бяла светлина.

Гледах го не повече от пет-шест секунди, защото ракетата, както често става с тях, изведнъж припламна по-ярко и угасна. Но за тези няколко секунди през силните стъкла, увеличаващи осемдесет пъти, видях тъмно метално тяло, доста слабо, призрачно, но все пак ясно осветено отгоре; виждах го като от няколкостотин метра разстояние. Едва се вместваше в зрителното ми поле; в самия център ясно светеха няколко звезди, сякаш то беше прозрачно там — като излят от тъмна стомана тунел, който лети в пространството. Но в последния проблясък на ракетата успях да забележа, че това наподобява сплескан цилиндър, моделиран като много дебела автомобилна гума — аз можех да гледам през празния му център, макар че той не се намираше в оста на зрението ми; този колос беше наведен под ъгъл към линията на погледа ми — като чаша, когато я наклоним леко, за да изливаме бавно течността.

Разбира се, тогава не се опитах да анализирам видяното, а само изстрелях още ракети; две не се възпламениха, третата угасна почти

веднага, а в светлината на четвъртата и петата го видях за последен път. Защото след пресичането на курсовата линия на „Бисера“, той взе да се отдалечава все по-бързо; вече се намираще на сто, на двеста, на триста километра от мен и визуалното наблюдение беше невъзможно. Върнах се веднага в командната кабина, за да установя точно елементите на движението му; имах намерение, щом направя това, да вдигна във всички сфери такава тревога, каквато космолоцията не познава; вече си представях как по начертания от мен маршрут ще се устремят ята от ракети, за да догонят този гост от бездната.

Всъщност аз бях сигурен, че той се движи заедно с хиперболичния рой. При известни обстоятелства окото прилича на фотокамера и ярко осветеният предмет, който сме видели макар и за десета от секундата, можем след това за известно време не само да си спомняме, но и да го анализираме твърде подробно, сякаш той още е пред нас. А в онзи предсмъртен блясък на ракетата аз видях повърхността на гиганта: тя не беше гладка, а разорана почти като повърхността на Луната; светлината се стичаше по грапавини, буци, кратери — сигурно от милиони години той лети така, навлиза тъмен и мъртъв в прахообразните мъглявини, излиза от тях след цели столетия, а метеоритният прах в десетки хиляди сблъсъци го разяжда и руши с ерозията на пустотата. Не мога да обясня откъде се взе у мене тази увереност, но аз знаех, че там няма жива душа, че това е милиардолетен труп и че може би дори не съществува цивилизацията, която го е създала!

Като мислех за всичко това, аз същевременно за всеки случай, за пределна точност, четвърти, пети, шести път изчислявах елементите на неговото движение и изпращах всеки резултат с удар по клавиша в записващото устройство, защото всяка секунда беше скъпа: той вече приличаше на зеленикава фосфоресцираща запетая, искреше като неподвижна светулка в крайния сектор на десния екран — на две, три, шест хиляди километра от мен.

Докато свърших изчисленията, той изчезна. Но какво от това! Той беше мъртъв, не можеше да маневрира, следователно не можеше да избяга никъде, нито да се скрие. Наистина той летеше с хиперболична скорост, но всеки кораб с мощен реактор можеше лесно да го настигне, а аз бях изчислил толкова точно елементите на неговото движение...

Отворих касетата на записващото устройство, за да извадя лентата и да отида с нея в радиостанцията — и в същия миг сякаш гръм ме удари, аз се вцепених напълно смазан...

Металният барабан беше празен; отдавна, може би още преди няколко часа, а може и преди няколко дни лентата се е свършила, никой не беше сложил нова и аз бях изпращал всички резултати от изчисленията в нищото; всички до един пропаднаха; нямаше мито кораб, нито следа от него, нищо...

Хвърлих се към екраните, после, честно казано, исках да откача тоя мой проклет баласт, да захвърля тия съкровища на Ле Манс и да се понеса — но накъде? Сам не знаех. Разбира се, посоката... Горедолу към съзвездието Водолей, но що за цел е това! А може би все пак? Ако съобщя по радиото приблизителния сектор и скоростта... Това трябваше да се направи. Това беше мое задължение, най-важното от всички, ако изобщо имах още някакви задължения.

Качих се с подемника в централната част на кораба, в радиостанцията и започнах да установявам поредността на действията: повикване до Луна-Главна с искане за право на предимство за следващите ми съобщения, тъй като се касае за изключително важна информация; те няма да се приемат от автомат, а вероятно от дежурния координатор на Луната. След това ще докладвам за забелязания чужд кораб, който пресече курса ми с хиперболична скорост и по всяка вероятност влиза в галактичния рой.

Веднага ще ми поискат елементите на движението му. Ще трябва да кажа, че съм ги изчислил, но ги нямам, защото на барабана на записващото устройство поради недоглеждане не е имало лента. Тогава ще поискат да им съобщя кода на пилота, който пръв е забелязал кораба. Но и код няма, защото на вахта стоеше не космонавт, а пътен инженер. После ако и това не му се стори достатъчно подозрително, ще ме попита защо не съм наредил на радиста систематично да предава данните в хода на измерванията. Следователно, ще бъда принуден да обясня, че телеграфистът не е работил, защото е бил пиян. Ако и тогава пожелае да разговаря с мен за такива неща през тези триста шестдесет и осем милиона километра, които ни делят, той ще се заинтересува защо никой от пилотите не е заместил радиста: тогава ще отговоря, че целият ми екипаж е болен от заушка.

Ако и до този момент все още се е колебал, той ще се увери, че човекът, който посред нощ го алармира с известия за „отвъден“ кораб, или е побъркан, или е пиян. Ще попита дали съм зафиксирал изображението на кораба по някакъв начин — чрез фотографиране при светлината на ракети или чрез запис на показанията на радара върху феролента, или дали поне съм записал всички радиосигнали, с които съм се обръщал към него. Но аз нямах нищо, нищичко — прекалено много бързах и не смятах, че ще трябва някакви снимки, тъй като корабите от Земята скоро ще настигнат необикновената цел. Ето защо не включих записващите устройства.

Тогава координаторът ще направи това, което и аз бих направил на негово място: ще ми заповяда да се изключа и ще запита всички кораби в моя сектор дали някой не е забелязвал нещо подозрително. А аз бях сигурен, че нито един кораб не е могъл да види госта от Галактиката. Срещнал го бях, само защото летях в плоскостта на еклиптиката, макар че беше най-строго забранено, тъй като там винаги кръжи метеоритен прах, отломки от смлените от времето метеорити или кометни опашки.

Престъпих тази забрана, защото иначе горивото не би ми стигнало за маневрите, които трябваше да обогатят Ле Манс със сто и четиридесет хиляди тона ракетни отпадъци. Следователно би трябвало веднага да предупредя координатора на Луната, че срещата е станала в забранена зона, което би довело до неприятен разговор в Дисциплинарната комисия при Трибунала на космическия флот.

Естествено откриването на този кораб струваше много повече от предупрежденията, та дори и от наказанията на Комисията, но само при условие, че действително го настигнат. А тъкмо това ми се струваше съвсем безнадеждно. Аз щях да поискам в една двойно застрашена зона, т.е. в сферата на еклиптиката и то при наличието на хиперболичен рой в нея, да хвърлят цяла флотилия по следите на гиганта. И да желае, координаторът на Луната няма право да извърши това. А дори да се амбицира и до сутринта да алармира Коснав и Международната комисия по въпросите на космическите изследвания и дявол знае кого още, биха се започнали заседания и съвещания, и дори те да са светкавични, пак биха се произнесли едва след някакви три седмици. Но — както пресметнах още в подемина, защото тази нощ мислех наистина много бързо — до това време корабът ще се

отдалечи на сто и деветдесет милиона километра от мястото на нашата среща, значи зад Слънцето, покрай което той ще мине достатъчно близо, за да му отклони траекторията, и пространството, в което ще се наложи да го търсят, ще надминава десет милиарда кубически километра. А може би и двадесет!

Така ми изглеждаше всичко това, когато стигнах до радиостанцията. Седнах там и се опитах още веднъж да преценя правилно какви са шансовете да бъде видян корабът с големия радиотелескоп на Луната, най-мощното радиоастрономично съоръжение в цялата система. Но Земята и Луната се намираха точно на противоположната страна на орбитата по отношение на мен, а значи и на кораба. Радиотелескопът беше мощен, но не чак толкова, че да открие няколкокилометрово тяло на разстояние четиристотин милиона километра.

С това свърши цялата история. Скъсах листата с изчисленията, станах и тихо тръгнах към каютата си с чувство, че съм извършил престъпление. Дойде ни гост от космоса, посещение, каквото се случва — знам ли? — веднъж на милиони, не — на стотици милиони години. И заради заушката, заради Ле Манс с неговите ракетни трупове, заради пияния метис, инженера с неговия шурей и моята небрежност той ни се изплъзна под носа, за да се стопи като призрак в безкрайното пространство.

От тази нощ аз живях в някакво странно напрежение цели дванадесет седмици — за това време мъртвият кораб трябваше да навлезе в пояса на големите планети и по този начин да изчезне завинаги за нас. Доколкото ми беше възможно, аз не се отделях от радиостанцията, като хранех все по-слаба надежда, че въпреки всичко някой ще го забележи, някой по-съобразителен или просто по-щастлив от мене, но нищо такова не стана.

Естествено, аз не казах на никого за това. Такива случаи са редки за човечеството. Чувствувам се виновен не само пред него, но и пред онази, другата цивилизация; и не ме очаква дори славата на Херострат, защото сега, след толкова години, никой вече за щастие няма да ми повярва. Впрочем и аз понякога сам се съмнявам: може би не е имало нищо — освен студеното, жилаво говеждо.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
3/1967 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.